

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO

Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija

**IETEIKUMS PAR MUZEJU UN KOLEKCIJU, TO DAUDZVEIDĪBAS UN LOMAS
SABIEDRĪBĀ AIZSARDZĪBU UN VEICINĀŠANU**

Parīze, 2015. gada 20. novembris

**IETEIKUMS PAR MUZEJU UN KOLEKCIJU, TO DAUDZVEIDĪBAS UN LOMAS
SABIEDRĪBĀ AIZSARDZĪBU UN VEICINĀŠANU**

Ģenerālā konference,

ņemot vērā, ka muzeju centieni saskan ar dažiem Organizācijas Satversmē noteiktajiem virsuzdevumiem, tostarp nodrošināt plašu kultūras izplatību un cilvēces izglītošanu tiesiskuma, brīvības un miera jautājumos, veidot cilvēces intelektuālās un morālās solidaritātes pamatu un nodrošināt visiem pilnīgas un vienlīdzīgas izglītības iespējas, īstenojot neierobežotus centienus panākt objektīvu patiesību un ideju un zināšanu brīvu apmaiņu,

ņemot vērā arī to, ka viena no Organizācijas funkcijām, kas noteikta tās Satversmē, ir sniegt jaunu impulsu sabiedrības izglītības un kultūras izplatības jomā pēc dalībvalstu pieprasījuma sadarbojoties izglītības pasākumu attīstīšanā, izveidojot sadarbību starp valstīm, lai veicinātu izglītības iespēju vienlīdzības ideāla īstenošanu neatkarīgi no rases, dzimuma vai jebkādam atšķirībām, gan ekonomiskajām, gan sociālajām; un saglabāt, pilnveidot un izplatīt zināšanas,

atzīstot kultūras daudzveidības nozīmi laikā un telpā, labumu, ko tautas un sabiedrības gūst no šīs daudzveidības, un nepieciešamību kultūru tās daudzveidībā stratēģiski iekļaut valstu un starptautiskajās attīstības politikas nostādnēs, kas ir kopienas, tautu un valstu interesēs,

apstiprinot, ka kustamā un nekustamā, materiālā un nemateriālā kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, pētīšana un tālāknodešana ir ļoti svarīga visām sabiedrībām, tautu starpkultūru dialogam, sociālajai kohēzijai un ilgtspējīgai attīstībai,

atkārtoti apstiprinot, ka muzeji var efektīvi veicināt šo uzdevumu izpildi saskaņā ar 1960. gada Ieteikumu par visefektīvāko veidu, kā nodrošināt muzeju pieejamību ikvienam [*Recommendation concerning the Most Effective Means of Rendering Museums Accessible to Everyone*], kuru *UNESCO* Ģenerālā konference pieņēma savā 11. sesijā (1960. gada 14. decembrī Parīzē),

apstiprinot arī to, ka muzeji un kolekcijas sekmē Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, jo īpaši tās 27. pantā, un Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, jo īpaši tās 13. un 15. pantā, norādīto cilvēktiesību ievērošanu,

ņemot vērā, ka muzeju būtiska vērtība ir mantojuma glabāšana un ka pieaug to loma radošuma veicināšanā, iespēju sniegšanā radošajām un kultūras industrijām un emocionālā baudījuma sniegšanā, tādējādi veicinot pilsoņu materiālo un garīgo labklājību visā pasaulē,

ņemot vērā, ka katras dalībvalsts pienākums ir jebkādos apstākļos aizsargāt to materiālo un nemateriālo, kustamo un nekustamo kultūras un dabas mantojumu, kas atrodas tās jurisdikcijas teritorijā, un tālab atbalstīt muzeju veiktās darbības un kolekciju lomu,

norādot, ka attiecībā uz muzeju un kolekciju lomu eksistē daudzi *UNESCO* un citu organizāciju pieņemti starptautiski standartus nosakoši dokumenti, tostarp konvencijas, ieteikumi un deklarācijas, kas visas ir spēkā,¹

nemot vērā to sociāli ekonomisko un politisko pārmaiņu apmēru, kas ir ietekmējušas muzeju lomu un daudzveidību, kopš ir pieņemts 1960. gada Ieteikums par visefektīvāko veidu, kā nodrošināt muzeju pieejamību ikvienam,

vēloties stiprināt aizsardzību, ko nodrošina esošie standarti un principi, kuri attiecas uz muzeju un kolekciju lomu materiālā un nemateriālā kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā un uz funkcijām un pienākumiem šajā saistībā,

apsvērusi priekšlikumus attiecībā uz Ieteikumu par muzeju un kolekciju, to daudzveidības un lomas sabiedrībā aizsardzību un veicināšanu,

atgādinot, ka *UNESCO* ieteikums ir nesaistošs dokuments, kurā tiek sniegti principi un politikas pamatnostādnes, kas paredzētas dažādām ieinteresētajām personām,

pieņem šo ieteikumu 2015. gada 17. novembrī.

Generālā konference dalībvalstīm iesaka piemērot turpmākos noteikumus, veicot visus likumdošanas vai citus pasākumus, kas var būt nepieciešami, lai teritorijās, kas ietilpst attiecīgo valstu jurisdikcijās, ieviestu šajā ieteikumā izvirzītos principus un normas.

IEVADS

1. Kultūras un dabas daudzveidības aizsardzība un veicināšana ir nopietni izaicinājumi divdesmit pirmajā gadsimtā. Šajā ziņā muzeji un kolekcijas ir galvenie līdzekļi materiālo un nemateriālo dabas un cilvēku radīto kultūras liecību aizsardzības nodrošinātāji.

2. Tā kā muzeji ir telpas, kur notiek kultūras tālāknodošana, starpkultūru dialogs, mācīšanās, diskusijas un apmācība, tiem ir svarīga loma arī izglītībā (formālajā, neformālajā un mūžizglītībā), sociālajā kohēzijā un ilgtspējīgā attīstībā. Muzeji var ievērojami uzlabot sabiedrības informētību par kultūras un dabas mantojuma vērtību un visu pilsoņu pienākumu rūpēties par šo mantojumu un sniegt savu ieguldījumu tā tālāknodošanā. Turklāt muzeji galvenokārt ar kultūras un radošo nozaru un tūrisma starpniecību atbalsta ekonomikas attīstību.

3. Šajā ieteikumā dalībvalstu uzmanība tiek pievērsta tam, cik svarīgi ir aizsargāt muzejus un kolekcijas un veicināt to darbību, lai tie būtu partneri ilgtspējīgā attīstībā, saglabājot un aizsargājot mantojumu, aizsargājot un veicinot kultūras daudzveidību, nododot tālāk zinātnes atziņas, izstrādājot izglītības politiku, nodrošinot mūžizglītību un sociālo kohēziju un veicinot radošās industrijas un tūrisma ekonomikas attīstību.

I. MUZEJU DEFINĪCIJA UN DAUDZVEIDĪBA

4. Šajā ieteikumā termins *muzejs* tiek definēts kā “pastāvīga un publiski pieejama bezpeļņas institūcija, kas kalpo sabiedrībai un tās attīstībai un kas iegūst, saglabā, pēta, popularizē un eksponē materiālo un nemateriālo cilvēces mantojumu un vidi, lai sekmētu sabiedrības izglītošanu, pētniecību un sniegtu emocionālu baudījumu”.ⁱⁱ Muzeji ir iestādes, kas cenšas pārstāvēt cilvēces dabas un kultūras daudzveidību un kam ir būtiska loma mantojuma aizsardzībā, saglabāšanā un tālāknodošanā.

5. Šajā ieteikumā termins *kolekcija* tiek definēts kā “materiālo un nemateriālo pagātnes un tagadnes dabas un kultūras vērtību apkopojums”.ⁱⁱⁱ Šā ieteikuma vajadzībām katrai dalībvalstij savos tiesību aktos ir jādefinē, ko tā saprot ar terminu *kolekcija*.

6. Šajā ieteikumā termins *mantojums* tiek definēts^{iv} kā materiālo un nemateriālo vērtību kopums un šo vērtību izpausmes, ko cilvēki neatkarīgi no īpašuma tiesībām atlasa un identificē kā savas identitātes, uzskatu, zināšanu, tradīciju un dzīves vides atspoguļojumu un izpausmi, kas mūsdienu paaudzēm ir jāaizsargā un jāveicina, lai tās nodotu nākamajām paaudzēm. Termins *mantojums* attiecas arī uz *UNESCO* kultūras konvencijās iekļautajām materiālā un nemateriālā kultūras un dabas mantojuma, kultūras vērtību un kultūras priekšmetu definīcijām.

II. GALVENĀS MUZEJU FUNKCIJAS

Saglabāšana

7. Mantojuma saglabāšana ietver ne tikai muzeja objektu drošības garantēšanu, saglabāšanu, konservāciju un restaurāciju, nodrošinot kolekciju integritāti to izmantošanā un uzglabāšanā, bet arī darbības saistībā ar kolekciju iegūšanu un pārvaldību, tostarp risku analīzi, sagatavotības spēju stiprināšanu un ārkārtas situāciju plānu izstrādi.

8. Muzeju kolekciju pārvaldības pamatelements ir profesionāla inventāra sarakstu veidošana un uzturēšana un regulāra kolekciju pārbaude. Inventāra saraksts ir svarīgs rīks muzeju aizsardzībai, kas novērš un apkaro nelikumīgu tirdzniecību un palīdz muzejiem pildīt savu lomu sabiedrībā. Tas veicina arī stabilu kolekciju mobilitātes vadību.

Pētniecība

9. Pētniecība, tostarp kolekciju izpēte, ir vēl viena no muzeju pamata funkcijām. Pētniecību muzeji var īstenot sadarbībā ar citiem. Muzeju potenciālu pilnībā iespējams īstenot un piedāvāt sabiedrībai, izmantojot tieši pētniecības ceļā iegūtas zināšanas. Pētniecība muzejiem ir ārkārtīgi svarīga, lai radītu iespējas runāt par vēsturi mūsdienu kontekstā, kā arī lai interpretētu, atklātu un demonstrētu kolekcijas.

Komunikācija

10. Komunikācija ir vēl viena no muzeju pamatfunkcijām. Dalībvalstīm ir jāmudina muzeji aktīvi interpretēt un izplatīt zināšanas par kolekcijām, pieminekļiem un vietām, kas ir to kompetencē, un atbilstošā gadījumā organizēt ekspozīcijas. Turklāt muzeji ir jāmudina izmantot visus komunikācijas veidus, lai aktīvi piedalītos sabiedriskajā dzīvē, piemēram, organizējot publiskus pasākumus, piedaloties atbilstošos kultūras pasākumos un cita veida mijiedarbībā ar sabiedrību gan fiziskā, gan digitālā veidā.

11. Izstrādājot komunikācijas politiku, ir jāņem vērā integrācija, pieejamība un sociālā iekļaušana un ir jāsadarbojas ar sabiedrību, tostarp ar tām grupām, kas parasti muzejus neapmeklē. Muzeju veiktie pasākumi jāpastiprina ar atbilstošiem sabiedrības un kopienas organizētiem pasākumiem.

Izglītība

12. Izglītība ir vēl viena no muzeju pamatfunkcijām. Muzeji sadarbībā ar citām izglītības iestādēm, jo īpaši ar skolām, piedalās formālajā un neformālajā izglītībā, kā arī mūžizglītībā, uzlabojot un nododot zināšanas un izglītojošās un pedagoģiskās programmas. Izglītojošās programmas muzejos galvenokārt veicina dažādu mērķauditoriju izglītošanu par tēmām, kas saistītas ar šo muzeju kolekcijām, un par pilsonisko dzīvi, kā arī palīdz vairo izpratni par to, cik svarīgi ir saglabāt mantojumu un veicināt radošumu. Muzeji var sniegt zināšanas un pieredzi, lai veicinātu arī izpratni par saistītiem sociāliem jautājumiem.

III. PROBLĒMAS SABIEDRĪBĀ, KAS SKAR MUZEJUS

Globalizācija

13. Globalizācija ir palielinājusi kolekciju, profesionāļu, apmeklētāju un ideju mobilitāti, kas muzejus ir ietekmējusi gan pozitīvi, gan negatīvi, un šīs ietekmes rezultātā ir palielinājusies pieejamība un homogenizācija. Dalībvalstīm ir jāveicina daudzveidības un muzejiem un kolekcijām raksturīgās identitātes aizsardzība, nemazinot muzeju nozīmi globalizētajā pasaulē.

Muzeju saistība ar ekonomiku un dzīves līmeni

14. Dalībvalstīm ir jāatzīst, ka muzeji var būt ekonomikas dalībnieki sabiedrībā un sekmēt ienākumus nesošas darbības. Turklāt tie piedalās tūrisma ekonomikā un, īstenojot produktīvus projektus, uzlabo to kopienu un reģionu dzīves kvalitāti, kuros tie atrodas. Vispārīgāk runājot, tie var veicināt arī neaizsargātu iedzīvotāju grupu sociālo iekļaušanu.

15. Lai dažādotu savus ieņēmumu avotus un palielinātu savu ilgtspējību, daudzi muzeji pēc brīvas izvēles vai nepieciešamības spiesti ir vairojuši savas ienākumus nesošās darbības. Dalībvalstīm nevajadzētu piešķirt augstu prioritāti ieņēmumu radīšanai, lai nekaitētu muzeju pamatfunkciju izpildei. Dalībvalstīm ir jāatzīst, ka šīs pamatfunkcijas, kas ir ļoti svarīgas sabiedrībai, nav izsakāmas tikai finansiālā veidā.

Sociālā loma

16. Dalībvalstis tiek mudinātas atbalstīt muzeju sociālo lomu, kas uzsvērta 1972. gada Deklarācijā, kura pieņemta Santjago de Čīlē. Visās valstīs arvien vairāk tiek atzīta muzeju būtiskā loma sabiedrībā un tas, ka tie veicina sociālo integrāciju un kohēziju. Šajā ziņā muzeji palīdz kopienām būt gatavām nozīmīgām pārmaiņām sabiedrībā, tostarp tādām pārmaiņām, kuru rezultātā palielinās nevienlīdzība un tiek sarautas sociālās saiknes.

17. Muzeji ir svarīgas publiskās telpas, kam jābūt pieejamām visai sabiedrībai un kas tādējādi var pildīt nozīmīgu lomu sociālo saikņu un kohēzijas īstenošanā, pilsoniskuma veidošanā un kolektīvās identitātes atspoguļošanā. Muzejiem ir jābūt vietām, kas atvērtas visiem un ir fiziski un kulturāli pieejamas visiem, tostarp nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. Muzeji var būt telpas apcerei un debatēm par vēsturiskiem, sociāliem, kultūras un zinātniskiem jautājumiem. Muzejiem ir jāveicina arī cieņa pret cilvēktiesībām un dzimumu līdztiesību. Dalībvalstīm ir jānodrošina muzejus pildīt visas šīs lomas.

18. Gadījumos, kad muzeju kolekcijās ir atspoguļots pamatiedzīvotāju kultūras mantojums, dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai veicinātu un atvieglotu dialogu un veidotu konstruktīvas attiecības starp šiem muzejiem un pamatiedzīvotājiem saistībā ar šo kolekciju pārvaldību un atbilstošā gadījumā atgriešanu vai restitūciju saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem un politikas nostādnēm.

Muzeji un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT)

19. Izmaiņas, ko radījusi informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība, muzejiem rada iespējas saglabāt, pētīt, radīt un nodot tālāk mantojumu un ar to saistītās zināšanas. Dalībvalstīm ir jāpalīdz muzejiem dalīties ar zināšanām un izplatīt tās un ir jānodrošina, lai muzejiem būtu pieejamas šīs tehnoloģijas, kad tās pamatoti ir nepieciešamas muzeju pamatfunkciju izpildes uzlabošanai.

IV. POLITIKA

Vispārējā politika

20. Esošajos starptautiskajos dokumentos, kas saistīti ar kultūras un dabas mantojumu, ir atzīts muzeju nozīmīgums un to sociālā loma šā mantojuma aizsardzībā un veicināšanā, kā arī šā mantojuma vispārējā pieejamībā sabiedrībai. Šajā saistībā dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai tie muzeji un kolekcijas, kas atrodas attiecīgo dalībvalstu jurisdikcijās vai pakļautībā esošajās teritorijās, gūtu labumu no šajos dokumentos paredzētajiem aizsardzības un veicināšanas pasākumiem. Dalībvalstīm ir jāveic arī atbilstoši pasākumi, lai stiprinātu muzeju aizsardzības spējas jebkuros apstākļos.

21. Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai muzeji īsteno principus, kas noteikti piemērojamajos starptautiskajos dokumentos. Muzeju pienākums ir ievērot starptautisko dokumentu principus attiecībā uz materiālā un nemateriālā kultūras un dabas mantojuma aizsardzību un veicināšanu. Tiem ir jāievēro arī starptautisko dokumentu principi attiecībā uz cīņu pret kultūras vērtību nelikumīgu tirdzniecību un jākoordinē savi pasākumi šajā jomā. Muzejiem ir jāņem vērā arī ētikas normas un profesionālie standarti, ko noteikuši muzeju speciālisti. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka muzeju loma sabiedrībā tiek pildīta saskaņā ar tiem juridiskajiem un profesionālajiem standartiem, kas ir spēkā attiecīgo valstu jurisdikcijās ietilpstošajās teritorijās.

22. Dalībvalstīm ir jāpieņem politikas nostādnes un jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu to muzeju aizsardzību un veicināšanu, kas atrodas šo valstu jurisdikcijā vai pakļautībā esošās teritorijās, atbalstot un attīstot šīs institūcijas atbilstoši to pamatfunkcijām, un šajā saistībā dalībvalstīm ir jāattīsta muzeju pienācīgai darbībai nepieciešamie cilvēku, fiziskie un finanšu resursi.

23. Muzeju un to pārvaldītā mantojuma daudzveidība ir to lielākā vērtība. Dalībvalstīm ir jāaizsargā un jāveicina šī daudzveidība un vienlaicīgi jānodrošina muzejus ievērot augstas kvalitātes kritērijus, ko noteikuši un veicina muzeju speciālisti gan valsts, gan starptautiskā mērogā.

Funkcionālās politikas nostādnes

24. Dalībvalstis tiek aicinātas atbalstīt aktīvas saglabāšanas, pētniecības, izglītības un

komunikācijas politikas nostādnes, kas ir pielāgotas vietējai sociālajai un kultūras situācijai, lai muzeji varētu aizsargāt mantojumu un nodot to nākamajām paaudzēm. Šajā ziņā ir ļoti jāatbalsta sadarbību un līdzdalību veicinoši pasākumi, kuros piedalās muzeji, kopienas, pilsoniskā sabiedrība un tautas.

25. Dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka to jurisdikcijā esošajās teritorijās muzeju prioritāte ir inventāra sarakstu apkopošana atbilstīgi starptautiskajiem standartiem. Šajā sakarā ir ļoti svarīgi digitalizēt muzeju kolekcijas, bet nedrīkst uzskatīt, ka digitalizācija var aizstāt kolekciju saglabāšanu.

26. Valstu un starptautiskie muzeju tīkli atzīst labo praksi muzeju un to daudzveidības darbības, aizsardzības un veicināšanas jomā un muzeju lomu sabiedrībā. Šie labās prakses piemēri tiek pastāvīgi atjaunināti, lai atspoguļotu inovācijas muzeju nozarē. Saistībā ar šo visplašāk izmantotais atsauces dokuments ir Muzeju ētikas kodekss, ko pieņēma Starptautiskā Muzeju padome (SMP). Dalībvalstis tiek mudinātas veicināt šā un citu ētikas kodeksu un labas prakses piemērošanu un izplatīšanu un izmantot tos standartu, muzeju politikas nostādņu un valstu tiesību aktu izstrādē.

27. Dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai veicinātu kvalificēta personāla, kam ir vajadzīgās zināšanas, nodarbināšanu muzejos, kuri atrodas to jurisdikcijā esošajās teritorijās. Lai uzturētu darbaspēka efektivitāti, ir jānodrošina atbilstošas iespējas visu muzeju darbinieku tālākizglītībai un profesionālajai izaugsmei.

28. Muzeju darbības efektivitāti tiešā veidā ietekmē valsts un privātais finansējums un atbilstošas partnerattiecības. Dalībvalstīm ir jācenšas nodrošināt skaidru redzējumu, atbilstošu plānošanu un finansējumu muzejiem un līdzsvaru starp dažādiem finansēšanas mehānismiem, lai katrs no muzejiem varētu pildīt savu misiju sabiedrības interesēs, pilnībā ievērojot savas pamatfunkcijas.

29. Muzeju funkciju izpildi ietekmē arī jaunas tehnoloģijas un to arvien pieaugošā nozīme ikdienas dzīvē. Šīm tehnoloģijām piemīt liels potenciāls veicināt muzeju darbību visā pasaulē, bet tās var kļūt arī par potenciālu šķērslī tiem cilvēkiem un muzejiem, kuriem šīs tehnoloģijas nav pieejamas vai kuriem nav zināšanu un prasmju, lai izmantotu šīs tehnoloģijas efektīvi. Dalībvalstīm ir jācenšas nodrošināt šo tehnoloģiju pieejamību tiem muzejiem, kas atrodas to jurisdikcijā vai pakļautībā esošajās teritorijās.

30. Muzeju galvenais mērķis ir to sociālā loma un mantojuma saglabāšana. Radot muzejiem paliekošu vietu sabiedrībā, joprojām ir svarīgi ievērot principus, kas pausti 1960. gada Ieteikumā par visefektīvāko veidu, kā nodrošināt muzeju pieejamību ikvienam. Dalībvalstīm ir jācenšas šos principus iekļaut savos tiesību aktos, kas attiecas uz muzejiem, kuri dibināti to jurisdikcijā esošajās teritorijās.

31. Sadarbība muzeju nozares un par kultūru, mantojumu un izglītību atbildīgo institūciju ietvaros ir viens no pašiem efektīvākajiem un ilgtspējīgākajiem veidiem, kādos iespējams aizsargāt un veicināt muzejus, to daudzveidību un lomu sabiedrībā. Tāpēc dalībvalstīm visos līmeņos ir jāveicina sadarbība un partnerattiecības starp muzejiem un kultūras un zinātniskajām institūcijām, tostarp muzeju līdzdalība tajos profesionālajos tīklos un apvienībās, kas sekmē šādu sadarbību un starptautiskās izstādes un kolekciju apmaiņu un mobilitāti.

32. Gadījumā, ja 5. punktā definētās kolekcijas ir tādu institūciju pārziņā, kas nav muzeji, tās

ir jāaizsargā un jāveicina, lai ievērotu konsekvenci un labāk atspoguļotu kultūras daudzveidību šo valstu mantojumā. Dalībvalstis tiek aicinātas sadarboties šo kolekciju aizsardzībā, pētīšanā un veicināšanā, kā arī to pieejamības veicināšanā.

33. Dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši likumdošanas, tehniskie un finansiālie pasākumi, lai nodrošinātu tādu valsts sektora plānošanu un politiku, kas rada iespēju izstrādāt un īstenot šos ieteikumus muzejos, kuri atrodas šīs valsts jurisdikcijā esošajā teritorijā.

34. Lai veicinātu muzeju darbības un pakalpojumu uzlabošanu, dalībvalstis tiek mudinātas atbalstīt iekļaujošu politikas nostādņu noteikšanu ar mērķi paplašināt auditoriju.

35. Dalībvalstīm ir jāveicina starptautiskā sadarbība resursu palielināšanas un profesionālo mācību jomā, veidojot divpusējus un daudzpusējus mehānismus, tostarp ar *UNESCO* starpniecību, ar mērķi labāk īstenot šos ieteikumus, jo īpaši tā, lai labumu gūtu jaunattīstības valstu muzeji un kolekcijas.

ⁱ To starptautisko dokumentu saraksts, kas tieši vai netieši attiecas uz muzejiem un kolekcijām:

Konvencija par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā (1954. g.) un divi tās protokoli (1954. un 1999. g.);

1970. gada Konvencija par kultūras priekšmetu nelikumīgas ieviešanas, izvešanas un īpašuma tiesību nodošanas aizliegšanu un novēršanu;

Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (1972. g.);

Konvencija par bioloģisko daudzveidību (1992. g.);

UNIDROIT Konvencija par zagtajiem vai nelikumīgi izvestajiem kultūras priekšmetiem (1995. g.);

Konvencija par zemūdens kultūras mantojuma aizsardzību (2001. g.);

Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (2003. g.);

Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu (2005. g.);

Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (1966. gads)

Ieteikums par starptautiskajiem principiem, kas piemērojami arheoloģiskajiem izrakumiem [*Recommendation on International Principles Applicable to Archaeological Excavations*] (*UNESCO*, 1956. g.);

Ieteikums par visefektīvāko veidu, kā nodrošināt muzeju pieejamību ikvienam (*UNESCO*, 1960. g.);

Ieteikums par kultūras priekšmetu nelegāla importa, eksporta un īpašumtiesību maiņas aizliegšanas un novēršanas līdzekļiem [*Recommendation on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Export, Import and Transfer of Ownership of Cultural Property*] (*UNESCO*, 1964. g.);

Ieteikums par kultūras un dabas mantojuma aizsardzību valsts līmenī [*Recommendation concerning the Protection, at National Level, of the Cultural and Natural Heritage*] (*UNESCO*, 1972. g.);

Ieteikums par kultūras vērtību starptautisku apmaiņu [*Recommendation concerning the International Exchange of Cultural Property*] (*UNESCO*, 1976. g.);

Ieteikums par kustamu kultūras vērtību aizsardzību [*Recommendation for the Protection of Movable Cultural Property*] (*UNESCO*, 1978. g.);

Ieteikums par tradicionālās kultūras un folkloras saglabāšanu [*Recommendation on the Safeguarding of Traditional Culture and Folklore*] (*UNESCO*, 1989. g.);

Vispārējā cilvēktiesību deklarācija (1949. g.);

UNESCO Deklarācija par starptautiskās sadarbības principiem kultūras jomā (1966. g.);
UNESCO Vispārējā deklarācija par kultūras daudzveidību (2001. g.);
UNESCO Deklarācija par kultūras mantojuma tīšu iznīcināšanu (2003. g.);
Apvienoto Nāciju Organizācijas Pamatiedzīvotāju tiesību deklarācija (2007. g.);

ⁱⁱ Šo definīciju ir izstrādājusi Starptautiskā Muzeju padome (SMP), un tā starptautiskā līmenī aptver visu muzeju daudzveidību un izmaiņas laikā un telpā. Saskaņā ar šo definīciju muzejs ir publiska vai privāta bezpeļņas aģentūra vai iestāde.

ⁱⁱⁱ Šī definīcija daļēji atspoguļo Starptautiskās Muzeju padomes (SMP) izstrādāto definīciju.

^{iv} Šī definīcija daļēji atspoguļo definīciju, kas iekļauta Eiropas Padomes Vispārējā konvencijā par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai.